

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-621256- I/09/AB

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 14 lipca 2009 r.

Pani Katarzyna Hall

Minister Edukacji Narodowej

al. Szucha 25

00-918 WARSZAWA

W ostatnim czasie otrzymuję liczne skargi od polskich emigrantów dotyczące prowadzonej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej reorganizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą. Z informacji udzielonych przez skarżących oraz z doniesień medialnych (zob. np. „Polonia ma prawo do polskich szkół”, Rzeczpospolita z dnia 15 czerwca 2009 r.) wynika, że przygotowywana przez rząd polski reforma zmierza do zlikwidowania części szkolnych punktów konsultacyjnych działających przy polskich placówkach dyplomatycznych oraz zastąpienia prowadzonej w nich edukacji korespondencyjnymi formami kształcenia. Niepokojące sygnały w tej sprawie otrzymałem już od przedstawicieli szkół polskich w Atenach, Berlinie, Brukseli, Monachium, Paryżu, Wiedniu oraz od grupy rodziców reprezentujących polską szkołę sobotnią w Glasgow, którym odmówiono powołania szkolnego punktu konsultacyjnego.

Zgodnie z preambułą do ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.), kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. To szczególne zadanie nabiera dodatkowego znaczenia w przypadku kształcenia prowadzonego wśród dzieci polskich przebywających poza granicami kraju. Nie ulega bowiem wątpliwości, że szkoły polskie pełnią za granicą rolę łącznika z krajem i stanowią ważne ośrodki promocji kultury polskiej. Szkolne punkty

konsultacyjne zorganizowane przy polskich placówkach dyplomatycznych odgrywają ponadto istotną rolę praktyczną. W procesie nauczania zachowują one ciągłość z polskim systemem edukacyjnym, co ułatwia uczniom kontynuowanie nauki po powrocie do kraju, według wspólnej podstawy programowej. Najwyższa Izba Kontroli w jednym z raportów o funkcjonowaniu szkół dla dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą stwierdziła wyraźnie, że rosnące zainteresowanie obywateli polskich możliwością nauczania ich dzieci w polskich szkołach nakłada na Ministra Edukacji Narodowej oraz kierownictwa szkół za granicą obowiązek rozwoju i doskonalenia pracy tych placówek (raport opublikowany w 2005 r., zob. <http://bip.nik.gov.pl>).

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich jestem świadomy, że obowiązujący obecnie system oświaty polskiej za granicą i oświaty polonijnej nie jest doskonały. Wszelkie próby dostosowania tej formy kształcenia do zmieniających się uwarunkowań społecznych, w tym masowej ponadgranicznej migracji zarobkowej zasługują na poparcie i uznanie. Reforma taka nie może jednak sprowadzać się do likwidacji większości placówek oświatowych za granicą i zastąpienia ich bezalternatywną propozycją kształcenia przez Internet. Mając powyższe na uwadze, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001, Nr 14, poz.147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji o etapie na jakim znajdują się obecnie prace nad reformą systemu oświaty polskiej za granicą i oświaty polonijnej. W szczególności będę zobowiązany za poinformowanie mnie o głównych zamierzeniach projektowanej reformy oraz o planowanym terminie zakończenia prac, a także przedstawienie listy polskich szkół przewidzianych do zamknięcia. Ponadto będę wdzięczny za podjęcie dialogu z rodzicami oraz kadrami pedagogicznymi likwidowanych szkół oraz - mając na uwadze realne możliwości - uwzględnienie ich postulatów w planowanych rozwiązaniach dotyczących warunków dalszego funkcjonowania systemu oświaty polskiej za granicą.

Łukasz Jędrzejewski
Jan Łochowski